

Käräjäoikeuden laiminlyönti ryhtyä käsittelemään sen käsiteltäväksi palautettua asiaa

ASIAN VIREILLETULO

Korkein oikeus purki 11.10.2024 hakemuksestani Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomion 2.12.2022 nro 22/149123 (R 21/5608) siltä osin kuin siinä vastaaja oli tuomittu kahdesta syyte-oikeudeltaan vanhentuneesta rikoksesta. Se palautti asian Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen rangaistuksen määräämiseksi vastaajalle todeten, että käräjäoikeuden tuli omasta aloitteestaan ottaa se uudelleen käsiteltäväkseen ja siinä laillisesti menetellä.

Korkein oikeus lähetti mainitun päätöksensä sähköpostiviestin liitteenä oikeuskanslerinvirastoon 11.10.2024. Sähköpostiviestin jakelutietojen perusteella se oli lähetetty samalla myös Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen.

Tämän asian esittelijä tiedusteli 28.2.2025 sähköpostitse Itä-Uudenmaan käräjäoikeudelta, oliko korkeimman oikeuden palauttama asia edelleen vireillä käräjäoikeudessa, vai oliko asiassa jo annettu ratkaisu. Käräjäoikeudesta 3.3.2025 sähköpostitse saapuneen vastauksen mukaan asiaa ei löytynyt käräjäoikeudesta.

Käräjäoikeudesta tiedusteltiin samalla esittelijältä, oliko oikeuskanslerinvirastolla mahdollisesti uuden asian diaarinumeroa, jotta tiedustelu voitaisiin kohdistaa oikealle käsittelemälle. Esittelijä

vastasi, ettei oikeuskanslerinviraston tiedossa ole kärjäoikeuden mahdollista uutta diaarinumeroa ja että kyse on hänen aiemmin jo yksilöimästään asiasta, joka oli oikeuskanslerinviraston tietojen mukaan lähetetty korkeimmasta oikeudesta kärjäoikeuteen sähköpostitse 11.10.2024 klo 8.00.

Kun kärjäoikeus ei 12.3.2025 edelleenkään ollut vastannut esittelijän 28.2.2025 tekemään tiedusteluun, esittelijä uudisti tiedustelunsa ja pyysi kärjäoikeutta vastaamaan siihen ensi tilassa. Kärjäoikeus vastasi, että se oli 3.3.2025 laittanut asian vireille, "sillä kärjäoikeudella ei ollut ennen tätä päivää tietoakaan kyseisestä asiasta".

Kun kerrotun perusteella Itä-Uudenmaan kärjäoikeus oli ryhtynyt käsittelemään korkeimman oikeuden lokakuussa 2024 kärjäoikeuteen palauttamaa asiaa vasta, kun oikeuskanslerinvirastosta tiedusteltiin asian käsittelyn etenemistä maaliskuussa 2025, otin omasta aloitteestani tutkittavaksi kärjäoikeuden menettelyn.

SELVITYS

Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden laamanni on 14.8.2025 antanut asiasta häneltä pyytämäni lausunnon, jonka liitteenä hän on toimittanut kärjäoikeuden kirjaajan selvityksen ja korkeimman oikeuden asiassa kärjäoikeudelle 9.10.2024 osoittaman lähetteen jäljennöksen toimittamisesta.

Laamanni on todennut muun ohella seuraavaa.

Korkeimman oikeuden päätös oli saapunut Itä-Uudenmaan kärjäoikeuteen sähköpostitse 11.10.2024 ja postitse 14.10.2024. Sähköpostitse saapuneessa viestissä kärjäoikeus oli ollut kopiokentässä, ja viestissä oli ilmoitettu, että päätös oli lähetetty osoitekentässä oleville tiedoksi. Postitse saapuneessa 9.10.2024 päivätyssä läheteessä otsikkona oli ollut jäljennöksen toimitaminen. Läheteessä oli ilmoitettu, että korkein oikeus oli lähettänyt jäljennöksen ratkaisustaan sen päätöslauselmasta ilmenevässä tarkoituksessa.

Kärjäoikeuden kirjaamo on tallentanut päätöksen verkkolevylle kansioon "Korkeimman oikeuden ratkaisut" 11.10.2024 ja 14.10.2024. Kerrottu toimintatapa on laamannin mukaan ollut kärjäoikeuden ohjeiden mukainen silloin, kun korkeimman oikeuden ratkaisu on lähetetty kärjäoikeudelle vain tiedoksi.

Korkein oikeus lähettää kärjäoikeuteen tiedoksi sellaiset ratkaisut, joissa kärjäoikeus on ollut jossakin vaiheessa mukana ratkaisemassa asiaa. Laamannin mukaan on poikkeuksellista, että asia palautetaan korkeimmasta oikeudesta kärjäoikeuteen kärjäoikeuden toimenpiteitä varten.

Asiassa kärjäoikeuden kirjaamo ei ollut huomannut, että kyse oli viimeksi mainitusta palautusasiasta. Kerrotun seurauksena palautusasia ei ollut kirjattu lainkäyttöasiaksi. Laamannin mukaan kukaan verkkokansiota selannut ja korkeimman oikeuden päätöksen sieltä luenut ei ollut osannut epäillä sitä, ettei palautusasia ollut kirjattu uudeksi lainkäyttöasiaksi. Laamannin mukaan kärjäoikeuden sisäiset ohjeet ovat olleet puutteelliset, sillä niistä on puuttunut ohje, että korkeimman oikeuden päätökset tulisi kirjaamossa aina lukea sen selvittämiseksi, edellyttääkö ratkaisu kärjäoikeuden toimenpiteitä. Laamanni on ilmoittanut näkemyksensä, että korkein oikeus voisi olla läheteissään selkeämpi, kun kyse on palautusratkaisusta, mikä ei ollut ilmenyt lainkaan sähköpostitse saapuneesta viestistä, mutta oli kuitenkin ollut postitse saapuneessa läheteessä melko selkeästi havaittavissa.

Kärjäoikeus on laamannin ilmoittaman mukaan kerrotun jälkeen korjannut ohjeitaan lisäämällä niihin, että kirjaamon tulee aina lukea korkeimman oikeuden lähettämät ratkaisut sen selvittämiseksi, edellyttääkö ratkaisu kärjäoikeuden toimenpiteitä. Uuden ohjeistuksen mukaan epäselvissä tapauksissa on käännäyttävä laamannin tai tämän sijaisen puoleen.

Kärjäoikeuden kirjaajan asiassa antamasta selvityksestä käy ilmi muun ohella, että kirjaamon kansliaoppaassa oli ohjeistettu laamannin lausunnossaan kertomalla tavalla tallentamaan sähköpostilla saapuvat korkeimman oikeuden ratkaisut verkkolevylle samoin kuin postitse saapuvat niiden skannaamisen jälkeen. Selvityksestä ei käy ilmi, että ohjeistuksessa olisi mainittu mahdollisuudesta, että korkeimman oikeuden ratkaisu saattaisi antaa aiheita lainkäyttöasian vireille kirjaamiseen. Kirjaajan selvityksen mukaan ohjeistuksissa ei ollut edellytetty, että kirjaamossa luettaisiin korkeimman oikeuden lähettämiä päätöksiä.

RATKAISU

Arviointi

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsittelyksi tuomioistuimessa asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Kun asia kärjäoikeuden lainkäyttötoiminnassa tehdyn virheen seurauksena palautuu sen käsiteltäväksi, on kärjäoikeudella nähdäkseni erityinen velvollisuus huolehtia siitä, että käsiteltäväksi palautetun asian käsittely tapahtuu viivytyksettä. Tapauksessa kärjäoikeus ei asian kirjaamisvaiheessa tapahtuneen virhearvion seurauksena ollut ryhtynyt ilman aiheetonta viivytystä käsittelemään korkeimman oikeuden sen käsiteltäväksi palauttamaa asiaa.

Pidän myönteisenä laamannin ilmoittamaa kärjäoikeuden kirjaamon menettelyohjeiden täsmentämisestä. Kun kysymyksessä olevassa tapauksessa korkein oikeus on laamannin

lausuntonsa liitteenä toimittamasta korkeimman oikeuden saatteesta ilmenevin tavoin toimittanut päätöksensä käräjäoikeudelle sen päätöslauselmasta ilmenevässä tarkoituksessa, olisi käräjäoikeuden kirjaamossa näkemykseni mukaan korkeimman oikeuden toimittamien ratkaisujen lukemista nimenomaisesti edellyttävän ohjeistuksen puuttuessaakin tullut tutustua korkeimman oikeuden ratkaisun päätöslauselmaan sen selvittämiseksi, miksi päätös oli käräjäoikeudelle toimitettu ja edellyttikö asia käräjäoikeuden toimenpiteitä. Asiasta käytettävissäni olevan selvityksen perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että korkeimman oikeuden ratkaisujen käsittelyä koskenut tapahtuma-aikainen kirjaamon ohjeistus on ollut omiaan aiheuttamaan riskin siitä, että korkeimman oikeuden ratkaisussaan käräjäoikeudelta edellyttämät toimenpiteet jäivät käräjäoikeudessa havaitsematta.

Laamannin ilmoittaman mukaan on poikkeuksellista, että asia palautetaan korkeimmasta oikeudesta käräjäoikeuteen käräjäoikeuden toimenpiteitä varten. Minulla ei ole perusteita kyseenalaista laamannin ilmoittamaa. Totean kuitenkin, että oman kokemukseni mukaan on varsin tavanomaista, että korkein oikeus purkaessaan käräjäoikeuden rikostuomion osittain palauttaa asian käräjäoikeuteen rangaistuksen määräämistä varten. Kerrottuun nähden mielestäni jo sen, että kysymyksessä on ratkaisu käräjäoikeuden tuomion purkamisesta, pitäisi käräjäoikeudessa herättää epäilyyn siitä, että asia saattaa edellyttää käräjäoikeuden toimenpiteitä. Asian tarkistaminen on myös sikäli helppoa, että asian palauttamisesta ja käräjäoikeuden velvollisuudesta ottaa asia omasta aloitteestaan uudelleen käsiteltäväkseen vakiintuneesti lausutaan korkeimman oikeuden lainvoimaisen tuomion purkamista koskevan päätöksen päätöslauselman päätteeksi.

Johtopäätös ja toimenpide

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus ei ryhtynyt viivytyksettä käsittelemään korkeimman oikeuden sen käsiteltäväksi palauttamaa asiaa, koska käräjäoikeuden kirjaamo ei ollut kirjannut asiaa lainkäyttöasiana vireille. Asia kirjattiin vasta sen jälkeen, kun asian käsittelyn tilaa tiedusteltiin oikeuskanslerinvirastosta.

Kiinnitän Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden huomiota huolellisuuteen sen käsiteltäväksi palautettujen asioiden käsittelyssä.

Korkein oikeus oli lähettänyt jäljennöksen asiassa antamastaan päätöksestä käräjäoikeudelle postitse ilmoittaen lähettävänsä sen päätöslauselmasta ilmenevässä tarkoituksessa ja lisäksi päätöksen antopäivän aamuna sähköpostitse. Korkeimman oikeuden menettely asiassa ei anna aihetta toimenpiteisiini.

Lähetän päätökseni tiedoksi korkeimmalle oikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Osastopäällikkö

Esittelijäneuvos

Markus Löfman